

Proces prelaska sa analognog na digitalno emitovanje završen je 7. juna 2015. godine isključivanjem analognog signala na emisionim stanicama Kopaonik, Jastrebac, Besna Kobila, Cer i Maljen. Po procenama predstavnika nadležnog ministarstva, oko 97.8 % stanovništva je pokriveno digitalnim signalom, a u programskoj ponudi se nalazi prosečno 15 televizijskih kanala. Ministar Rasim Ljajić izjavio je da su prvobitne procene bile da će proces digitalizacije koštati oko 100 miliona evra, a da se ispostavilo da nije premašena cifra od 30 miliona evra, kao i da očekuje da će država prihodovati od prodaje digitalne dividende najmanje 100 miliona evra.

Proces digitalizacije je započeo još 2006. godine, zbog potrebe oslobađanja dela frekventnog spektra koji su televizije koristile. U međuvremenu je došlo do rasta penetracije kablovske i drugih vidova višekanalne distribucije medijskih sadržaja (IPTV, DTH satelitska distribucija, OTT), te se proces, na svom samom kraju, zapravo ticao nekih 38% domaćinstava koja su TV signal i dalje primala iz zemaljskog, free-to-air prenosa. Da bi ta domaćinstva mogla da nastave da primaju zemaljski, ali sada digitalni signal, bilo je neophodno da nabave ili televizore koji podržavaju DVBT 2 standard ili odgovarajuće STB uređaje koji digitalni signal pretvaraju u signal koji prepoznaju stariji modeli televizora. Ako se izuzme investicija u odgovarajući uređaj, građani će signal nastaviti da primaju besplatno, za razliku od kablovske i drugih vidova višekanalne distribucije medijskih sadržaja koji podrazumevaju i mesečnu pretplatu. U ponudi su kanali javnih servisa i kanali nacionalnih komercijalnih televizija, dok su kanali ostalih, regionalnih i lokalnih TV stanica sa dozvolama za zemaljsko pokrivanje dostupni u zonama koje su najpribližnije njihovim servisnim zonama za koje su originalno dobili dozvole. Ovo je, međutim, dovelo do povećanja zona pokrivanja lokalnih televizija i praktično izjednačavanja zona pokrivanja lokalnih i regionalnih televizija. Kakve će ovo posledice imati na raspodelu marketinškog kolača između lokalnih i regionalnih televizija, ostaje da se vidi. Građani su dobili kvalitetniji signal i više kanala, dok će država prihodovati od digitalne dividende. Kada je reč o emiterima (sada pružaocima medijskih usluga), oni su oslobođeni plaćanja naknade za korišćenje frekvencije koju su do sada plaćali Ratelu, ali ostaju u obavezi plaćanja naknade REM-u, i naknade Javnom preduzeću Emisiona tehnika i veze (JP ETV) za usluge multipleksiranja i distribucije signala. Podsećamo da je Vlada Republike Srbije u decembru 2014. godine dala saglasnost na Cenovnik JP ETV koji predviđa cenu oko 5,7 miliona dinara za emitovanje na mesečnom nivou za nacionalne emitere, dok se za regionalne emitere ta cena sa popustom od 80% kreće između 16 hiljada dinara (za alotment Vršac) i 350 hiljada dinara (za alotment Avala). Popust od 80% će važiti samo do 1. januara 2017. godine, nakon čega će se plaćati puna cena koja će biti između 82 hiljade i 1,7 miliona dinara. Tu su i troškovi dotura signala do regionalnog head-end-a (ETV-ovog centra za prijem signala). Cena usluge distribucije digitalnog signala višestruko premašuje naknadu koja je do sada plaćana Ratelu. Pitanje je koliko će

regionalnih emitera biti u stanju da u 2017. godini isplaćuje naknade regulatornim telima, javnim preduzećima i kolektivnim organizacijama za zaštitu autorskog i srodnih prava, posebno ako se tržišne prilike bitno ne poprave. S druge strane, ETV teško da će imati prostor za snižavanje naknada budući da je oprema za digitalnu mrežu plaćena iz kredita koji će morati da se vraćaju, a period u kome je ETV već odobrio značajan popust poklapa se sa grejs periodom koji je odobren ugovorom o kreditu. Dodatno pitanje su i programske obaveze lokalnih emitera koji sada postaju regionalni. U tom smislu treba istaći obaveze iz Zakona o elektronskim medijima koje se odnose na pružanje medijske usluge na sopstvenom jeziku, obavezne kvote sopstvene produkcije, obaveze vezane za zaštitu maloletnika i označavanje programa i ostale programske obaveze. Takođe, nije najjasnije da li se obaveze vezane za kvote evropske produkcije i evropske nezavisne produkcije odnose i na lokalne televizije koje su *de facto* postale regionalne. Članovi 65. i 66. Zakona o elektronskim medijima propisuju da se ove obaveze ne odnose na „pružaoce usluge televizijskog emitovanja koji su imaoi dozvole za pružanje medijske usluge na lokalnom području i koji nisu povezani u nacionalnu mrežu”. Bez obzira na veće pokrivanje, lokalni emiteri su i dalje imaoi lokalne dozvole. Međutim, Evropska komisija je, pojašnjavajući odredbe člana 16. i 17. Direktive o audio-vizuelnim medijskim uslugama, a sa kojima su harmonizovani čl. 65. i 66. Zakona o elektronskim medijima, eksplicitno istakla da se izraz „lokalno područje” mora tumačiti usko, jer označava „subregionalno područje”, pa se obaveze u vezi sa udelom evropske produkcije i nezavisne evropske produkcije primenjuju i na pružaoce medijske usluge na regionalnom području. ANEM je, u javnoj raspravi povodom podzakonskog akta koji bliže razrađuje pomenute odredbe Zakona, ukazao REM-u na ovo sporno pitanje, a REM je upravo na gore pomenuti način definisao „lokalno područje”, pozivanjem na interpretaciju Direktive o o audio-vizuelnim medijskim uslugama, pa bi to moglo da znači da će ove obaveze morati da poštuju i emiteri koji su do sada bili lokalni. Kako većina tih obaveza podrazumeva dodatne produkcione troškove, pitanje je kako lokalni mediji na ovakvom tržištu te troškove uopšte mogu da pokriju. Ako znamo da ni manje zahtevne programske kvote po starom Zakonu o radiodifuziji godinama ne uspevaju da ispune ni nacionalne televizije (na primer TV Prva i Happy TV u odnosu na sopstvenu produkciju ili programe originalno proizvedene na srpskom jeziku, a RTS i RTV u odnosu na programe nezavisnih produkcija), jasno je koliko je problem ozbiljan. Čini se ipak da je sve stvar percepcije i posledica toga kako je RRA (sada REM) još u vreme prvih javnih konkursa definisala lokalne i regionalne emitere. Tada su lokalnim nazvani oni koji emituju na području samo jedne opštine, a regionalnim svi drugi, to jest svi koji emituju u više opština, makar to bile i samo dve. Iako je Strategijom razvoja radiodifuzije Srbija podeljena na devet radiodifuznih oblasti, te oblasti nisu imale nikakav praktični značaj budući da regionalni emiteri po pravilu nisu pokrivali celu radiodifuznu oblast, već samo njen deo. Tako su čak i emiteri koje u Srbiji nazivamo regionalnim, zapravo, i dalje emiteri koji pokrivaju samo „subregionalno područje”, te je problem sa interpretacijom Direktive o audio-vizuelnim medijskim uslugama, kakvu je zauzela Evropska komisija, pre

jezički nego suštinski. Srbija je u UHF opsegu podeljena u 15 zona raspodele. Arhitektura digitalne mreže je takva da je sada najuža zona pokrivanja ona koja podrazumeva samo jednu od 15 zona raspodele. Čini se da je većina od tih 15 zona raspodele takođe „subregionalno područje”, i da su i dalje uže čak i od devet originalnih radiodifuznih oblasti iz Strategije razvoja radiodifuzije iz 2005. godine, te izgleda da ipak postoji prostor da se reši potencijalni problem, a emiteri koji su objektivno vezani za mala tržišta oslobode nesrazmernih obaveza. Stoga je neophodno da REM jasno definiše šta se podrazumeva pod „subregionalnim područjem”.